

MARGUTIS

Cor

Zilevicius J
166 Park Place
ELIZABETH N J

MAŽOSIOS LIETUVOS PATRIARCHAS AUŠRININKAS MARTYNAS JANKUS.

JUOZO ŽILVIČIAUS RINKINYS.

VOL. XVII. NO. 14

NR. SKYRIUS. Liepos, July 30-tą, 1944 m.

KAINA 10c

SEKOJA

MARGUTIS

PUBLISHED SEMI-MONTHLY ON THE

15th and 30th

ANTANAS VANAGAITIS

Editor - Publisher

Entered as second - class matter at the post office at Chicago, Illinois, May 16th, 1928, under the act of March 3rd, 1879. SUBSCRIPTION PRICE \$2.00 YEARLY. 10c a copy. The publisher assumes no responsibility for return of unsolicited manuscript.

MARGUTIS, 6755 South Western Avenue,
Chicago, Illinois

PHONE GROVEHILL 2242

Phone CANal 6122

Dr. S. Biežis, M. D.**GYDYTOJAS IR CHIRURGAS**

2201 West 22nd Street

Atdara dienomis ir vakarais
nuo 1 — 3 ir 7 — 8 vakare,

Rezidencija: 3241 W. 66th Pl.

Telephone REPublic 7868

Trečiadieniais ir Sekmadieniais
pagal sutartį

DR. A. J. GUSSEN**DANTŲ GYDYTOJAS**

Ofisas Ciceroj:

1410 So. 49th Court

Atdara dienomis ir vakarais

Phone Cicero 4854-W

Trečiadieniais ir Sekmadieniais
pagal sutartį

ANTANAS B. PETKUS

Laidotuvių Direktorius ANTANAS B. PETKUS įrengė naują,
moderšką koplyčią Chicagoje, Marquette park kolonijoje, prie 68-tos
ir South Western Avenue.

6812 So. Western Avenue

Tel. GROVehill 0142

Antrą laidojimo įstaigą dir. A. Petkus turi Ciceroj —

1410 South 50th Avenue

Telephone Cicero 2109

PIKNIKAS - PIKNIKAS

Pasekmingai atlikus golfo dieną

"OLISĮ TEISĖJUS" KOMITETAS

dabar pasinėrė surengime kitos pramogos —

PIKNIKO, RUGSĖJO 10, 1944,**HARMS' PARKE, 4201 North Western Avenue**

Vieta čia yra didelė ir patogė. Keturi barai, valgykla ir
salė šokiams. Įžanga tiktai 25c.

MARGUTIS

Foremost Lithuanian Journal
of Music, Folklore and
Humor

— Synchronized With —
Outstanding Radio Programs

Golfo Turnamentas

PUIKIAI PRAĖJO 'OLIS FOR JUDGE GOLF DAY'

Svečių sutraukė daugiau negu tikėtasi. - Dienos programa paliko labai gerus įspūdžius. - Nebuvo varginančių kalbų. - Pritarimas kandidatui kas kart didėja. - Parengimas davė pelno virš 900 dolerių. Komitetas planuoja kitą parengimą.

Olis For Judge Golfo Diena, kuri buvo suruošta Evergreen Golf Klube, liepos 26 dieną, pavyko visais atžvilgiais. Svečių atsilankė daugiau negu rengjai tikėjosi turėti. Nors parengimas buvo paprastoji diena, trečiadienį, ir beveik visa diena buvo apsiniaukusi ir po truputį lynojo, bet tas toli-gražu nesulaikė golfo mėgėjų ir kandidato Olio remėjų nuo šios smagios sueigos. Tuo tarpu, kuomet vyrai golfavo gražioje golfo aikštėje, tai moterys smagiai sau leido laiką jaukiojo klubo salėje, lošdamos bridžą ir vaišindamosios joms paruoštais saldumynais. Vyrai irgi vaišinosi. Prie 9tos skylės jiems buvo pastatyta bačkutė šalto alučio atšaldinimui ir gardaus kumpio užkandžiams (kurį parupino kandidato žmona, p. Olienė). Ir taip, per visą dieną svečiai buvo linksmojo draugiško, nuotaikoj. Na, o vakare, truputį po 7tos valandos visi sėdo prie stal* vakarieniauti, ir šia pasirodė, jog atvyko gerokai daugiau svečių negu buvo tikėtasi, tad komitetas turėjo patalpinti pervirši svečių greitame kambary.

Paprastai, bankietuose, baigiant valgyt vakarienę, prasideda ilgos, varginančios kalbos, bet šioje puotoje įvyko suprižas, kuris visus dalyvius maloniai nustebino. Po skanios vakarienės ir Manhattan kokteilių, rengimo komisijos pirmininkas Dr. Steponas Biežis atidarė puotos programą. Pradėta su Amerikos himnu, kurį vedė dainininkė Ona Biežienė. Po trumpos įžanginės kalbos, pirmininkas perstatė legionierių John Mason, Dariaus-Girėno Posto Kamandierių, kuris savo

trumpoj, bet kaip angliškai sakoma, "to the point" kalboj, apibūdino kandidato Olio nuopelnus visuomeniniame veikime ir pareiškė savo linkėjimus kandidatui atsiekti teisėjo vietą sekantį rudenį, perstatė dar už save vyresnį legionierių Russell Root, Cook County Legiono vyriausią vice-kamandierių. Legionierių Russell Root, kuris taip pat yra kandidato Olio wardo komitemonas, palinkėjęs kandidatui laimėti rinkimus, ir pakomplimentavęs rengėjus už taip tvarkingai ir įdomiai surengtą pramogą, išdalino pryzus golfininkams, iššaukė vardus įžymesni*jų svečių bei kitų kandidatų, ir po tai perstatė garbės svetį, kandidatą į teisėjus, adv. Antaną A. Olį. Kaip ir visuomet, kandidatams Olis kalbėjo labai trumpai. Ir naujoviškai, nes savo kalbą baigė su daina! aBigdamas savo kalbą kandidatas pasakė: "Juo daugiau ir linksmiau jūs dainuosite, tuo daugiau man balsų duosite"... Ir tuomet puotos programa buvo baigta. Tokios trumpos kalbos ir taip sklandžiai pravesta kita dalis programos, sudarė labai linksmą užsvečių tarpe, ir tą gerą nuotaiką tęsėsi visą ilgą vakarą. Beje, viduryj programos, p. Ona Biežienė, pirmininkė moterų skyriaus, išdalino įžangos pryzus, ir taip pat moterims laimėjusioms kortavime. Pryzų buvo daug ir vertingų, ir juos laimėjo vyrai ir moterys. Vėliau laimėtojai dalinosi laimėjusiomis dovanomis su visais draugas. Vyra vaišinosi laimėtais gėrimais, o moterys su skaniais "cookies", kuriuos pagamino ir padovanojo p. Olienė. Šokiams grojo Jono Byansko muzika. Svečiai nesiskirstė iki 3 val. ryto. Visi,

kurie tik dalyvavo Olis For Judge Golfo Dienoje, kiekvienas pastebėjo, kad tai buvo vienas iš linksmiausių* ir gražiausių pavykusių parengimų lietuvių tarpe. Iš finansinio atžvilgio taipgi gerai nusisekė, nes kiek teko patirti, pelno liks suvirš 900 dolerių. Tai vis įrodymai, kad lietuviai, tikrai nuoširdžiai darbuojasi ir remia adv. Olio kandidaturą, kad šį rudenį išrinkti dar vieną lietuvių teisėją.

Olis for Judge Komitetas yra nusitaręs surengti dar keletą parengimų Olio kandidatos parėmimui. Sekantis parengimas, tai bus piknikas, Daržas jau nusamdytas ir diena paskirta. Piknikas bus rugsėjo-September 10 d., ir tai naujoji vietoj, kur, tur but, lietuviai dar pirmą kartą buvos — tai Harms Park (tik pusę mylios nuo River-view Park, 4200 North Western Avenue). Šiam išvažiavimui pasidarbuoti organizuojasi didelis rengimo komitetas, ir manoma, kad susidarys komitetas iš 100 asmenų.

Gero pasisekimo komitetui ir kandidatui, nes kas-ne-kes, bet adv. Olis, tai tikrai yra užsipelnęs lietuvių paramos.

L. L.

Prenumeruokite

"MARGUTIS"

Sau ir Kitiems, Nes Margutis Yra Įdomus ir Lietuviškomis Liaudies Dainelėmis ir Pasiskaitymais Pripildytas.

KOLONIJOS PRAŠOMOS RINKTI Į VIENĄ LIETUVES MOTINAS IŠ- LEIDUSIAS Į KARIUOMENĘ PO 4, 5 AR 6 SUNUS.

Peticijų Iteikimas bus Atliktas šią
Vasarą. Skubėkite Rinkti Parašus
tai Reikšmingai Dienai.

Lietuvai Vaduoti Sąjungos meti-
niame seime Birželio 10 d. Chicago-
je buvo padarytas sekantis didelės
svarbos nutarimas:

Peticijas Prezidentui Rooseveltui,
su parašais visų Amerikos piliečių,
Lietuvių ir kitataučių, į Wasihngto-
ną nuveš ir įteiks Amerikos Lietu-
vių Kareivių Motinos, surinktos iš
įvairių didelių ir mažų kolonijų ir
iš farmų, kurios tik turi išleidusios
Amerikos kariuomenės tris, keturis,
penkis ar daugiau sunų ir dukterų.
Svarbiausia kad peticijos įteikime
dalyvautų tos Lietuvos motinos ku-
rios turi didžiausį skaičių vaikų ka-
riuomenės eilėse, ginančių šią šalį,
pasaulio taiką ir mažų tautų laisvę.

Netrukus bus nustatyta Peticijų
rinkimo baigimo laikas ir diena ka-
da jas Lietuvių Kareivių Motina de-
legacija Prez. Rooseveltui veš.

LVS seimas išrinko Lietuvių Ka-
reivių Motinų komisiją Peticijos ve-
žimo vadovavimui: Ona Biežienė,
pirmininkė, Chicago, Ill.; Stefania
Čiurlionytė Douvan, iš Detroit,
Mich.; ir Hypatija Yčieną-Žiurienė,
iš Clevelando. Jos pačios turi savo
sūnus kariuomenėje, ir jos vadovaus
Lietuvių Kareivių Motinų kelionė-
je pas Prezidentą Rooseveltą.

Kiekviena kolonija gali rasti po
2 ar daugiau tokių Lietuvių motinų
kurios turi po 3, 4, 5 sūnus tarnybo-
je. Jų suorganizavimą prašoma pa-
imti SLA, ar TMD kuopoms ar
šiai kokiame klubui, ar draugijai ar
chorui — kad nuvažiuotų kartu su
Komisijos vadovėmis.

Tokias motinas savo kolonijoje
surašant, praneškite tuojau adresu:

Mrs. Ona Biežis, 3241 W. 66th
Place, Chicago, Ill.

Kurie dar neturit peticijų blankų,
rašykit tuojau į Peticijų Komisijos
pirmininką:

W. F. LAUKAITIS,

110 E. Lexington Street,
Baltimore, Md.

L. V. S. CENTRAS, 6820 Superi-
or Ave., Cleveland 3, Ohio.

Martynui Jankui 86 METAİ

Viršely jūs matote paveikslą Ma-
žosios Lietuvos Patriarcho Aušri-
ninko Martyno Jankaus, kuris rug-
piučio 7 d. mini 86 m. amžiaus. Jis
gimė Bitėnų kaime 1958 m. Ragai-
nės apskrity. Jis yra vienas iš žy-
miausių Mažosios Lietuvos veikėjų
ir Aušrininkas. 1883 m. pradėjęs ei-
ti AUŠRAI, Martynas Jankus gel-
bėjo jai pinigais. Ne vieną kartą
jis yra išgelbėjęs Aušrą (pirmąjį
laikraštį) nuo žlugimo.

Martynas Jankus dalyvavo Klai-
pėdos pirjungime prie Lietuvos. Jis
buvo vyriausiu Lietuvos Gelbėjimo
Komiteto pirmininku.

1892 m. jisai Bitėnuose įsisteigė
spaustuvę, kurioje atspausdinta ne-
mažai knygų ir laikraščių, tautinei
dvasiai ugdyti Mažoj Lietuvoje.
Per jo rankas yra perėję beveik vi-
si Didžiosios Lietuvos lietuviškų
knygų kontrabandininkai.

Martynas Jankus buvo veiklus
"BIRUTES" draugijos narys. Buvo
jos pirmininku. Prieš aną karą "Bi-
rutės" pirm. steigėjas J. Vanagaitis
lankėsi Amerikoje. O Martynas
Jankus irgi po karo apvažinėjo dau-
geli lietuviškų kolonijų. Ilgiau jisai

su Adomu Braku, apsistojo Chica-
goje ir buvo svečiai Margučio red.
A. Vanagaičio.

M. Jankus buvo ištikimas tautos
sūnus. Tą liūdija ir jo parašyti eilė-
raščiai:

Lietuvą ant visados
Neužmiršiu niekados!
Kad ir svetimoj šalelėj
Žemės tolymoj dalelėj
Gyvastį reikės pamesti,
Smertį kad reikės iškęsti,
Ir tada dar šaukte šauksiu:
Kad paskiausią kvapą trauksiu
Aš neužmiršiu niekados,
Lietuva ant visados!...

10,000 BONKŲ GĖRIMŲ

WHISKEY — GIN
BRANDY — WINE
RUM — CORDIALS

Dabar išparduodama
už specialiai

ŽEMAS KAINAS

"Kas pirmesnis — tam ge-
resnis" — taip sako lietu-
vių patarlė.

Todel pasiskubinkite
atsilankyti į

MONARCH LIQUOR STORE
3529 So. Halsted St. Chicago, Ill.

VĖŽLIAI.

Vėžliai ypatingi ir įstabūs gyvuliai; jų snapai kauliniai, o visas kūnas kevalu aptrauktas. Tas kevalas sudarytas tvirtų raginių žvynų. Žvynai priaugę prie vėžlio šonkaulių ir slankstelių, kevalą sudaro dvi geldelės — viena papilvyje, antra — ant nugaros. Iš tų geldelių kyšo keturios kojos, galva ir uodega. Vėžliai labai romūs gyvulėliai; jie daugiausia augalais teminta. Kad ir penkiaspirštės jų kojos ir su nagais, bet tikrasis vėžlių ginklas — tvirtas raginis kevalas. Pavojų jausdamas, vėžlys įtraukia savo galvą, kojas ir uodegą ir visas pasislepia savo kevale.

Pažiūrėti vėžlys labai keistas. Akys iššokę, nejudomos, tarytum stiklinės; visas sustingęs, nepaslankus. Atrodo, kad kevalo slėgiamas jis nebegali nė pasijudinti.

Vėžlių yra gana daug veislių. Kai kurie jų visados gyvena sausumoje, miškuose ar pievose, kaip antai kraikų vėžlys. Sausumos vėžlys deda kulipkos pavidalo kiaušelius kur nors smiltyse ir toli nuo savo gyvenamos vietos niekuomet nenueina. Žiemai atėjus įsismerkia kur nors tarp išvartų arba įlenda į duobę ir užminą. Sausumos vėžlio trumpos kojos ir nugaros geldelė labiau išpūsta ir sukaulėjusi. Geldelė be galo stipri: sunkiausias vežimas užvažiaavęs negali jos sutraiškyti. Didžiausi sausumos vėžliai, vardu drambliniai, veisiasi Afrikoje. Jie išauga lig 1 metro ilgumo.

Upių pelkių vėžliai daug kuo skiriasi nuo sausumos vėžlių. Yra tai labai godūs gyvuliai. Pelkių vėžlių pirštai nesuaugę, bet tarpupirščiuose ištempta plėvė, todėl jie gali ir bėgioti ir plaukyti. Upių vėžlių geldelės aptrauktos minkšta oda. Nugaros geldelė jų daugiau paplokščiai ir galai jos atadari. Minta jie žuvimi ir varlėmis.

Yra vėžlių, kurie jūrose gyvena. Prancūzijos pakrantėmis veisiasi jūros vėžlių 2 metrų ilgumo. Jų nugaros geldelės truputį teišlenktos, o penki pirštai suaugę į krūvą. Kojos jiems irklus atstoja. Tie vėžliai labai greitai plauko.

Amerikoje veisiasi taip pat daug vėžlių, vardu žaltivėžliai. Kai kuriose vietose jų suplaukia kiaušius dėti daugybės. Tokiose vietose juos medžioja ir daugybę išžudo.

Vėžlių mėsa labai skani. Iš kevalų dirba brangius niekniekius. Riebius vėžlių kiaušius taip pat renka: iš jų alyvą lydo.

SVEIKATOS SKYRIUS

Rašo Dr. S. Biežis

KODEL ŽMONĖS MIRŠTA SU-
LAUKE TIK PUSE AMŽIAUS
Nesupratimas Prisiartinančio
Povojaus.

Kiekvienas žmogus iš esmės nori būti sveiku ir gyventi kuoilgiausiai. Net amžinai raišiejai, jau visiškai nebeturinti ne mažiausios progos gyvenimu gerėti ir neatsisako nuo savo kad ir menkutės gyvybės. Net tas neregys, kuriam tamsiausioji naktis jau niekados nebeprisikeis aušra, kuriam net pasivalgyti yra didžiausias sunkumas, irgi yra pasiryžęs saugoti savo gyvybę taip ilgai kaip galima. Žmogaus naturalus instinktas yra gyventi ir gyventi.

Neatsižvelgiant į tokią prigimtį glaudžiai ryšančią prie gyvybės tukstančių tukstančiais kas metą visai nereikalingai miršta, kada jie galėtų gyventi ir būti draugijai naudingais. Kodel tokis ironiškas paradoksas vyksta mūsų gyvenime? Štai bent dalinas atsakymas. Dar yra tuos ligos, tačiau jų skaičius kas sykis mažėja, kurias medicina dar nepajiegia nugalėti. Nuo šių ligų, dabar, žinoma, nėra išsisukimo. Vienok yra didelė eilė ligų, nuo kurių galima pilnai apsisaugoti arba susirgimo atsitikimais kone visuomet galima pasigydyti. O vienok nuo pastarųjų labai daug miršta. Tai tokius mirtingumus galima ir reikia skaičiuoti išvengiamais. Dažniausia šioje kategorijoje žmonės miršta, kad jie neįsivaizduoja arba tiesiog nesupranta prisiartinančio gyvybei pavojaus ir neįieško reikalingos pagalbos laiku. Taigi nesupratimas čia lošia labai didelę rolę. Vietoje tolimo negrinėjimo delei didesnio aiškumo keliatą pavyzdžių, kurie aišiai nušviečia kalbamą padėtį.

Labai daug žmonių turi organinę širdies ligą, kurios buvimas gerokai susilpnina pačios širdies normalų pajėgumą. Kitais žodžiais sakant tokia širdies yra silpna ir negali pakeisti tiek darbo kiek sveika. Taipgi dar reikia žinoti, kad organinės širdies ligos negalima pagydyti nė vaistais, nė jokais kitokiais būdais. Tokiam asmeniui lieka tik viena priemonė, butent — konservuoti, taupyti širdies rezervinę jėgą kiek tik galima, jei jis nori ilgai gyventi. Taupymas širdies šėgos reiškia, kad tas asmuo niekados neprivalo nieko sunkaus ilgai dirbti, niekados nebėg-

ti ir visados užtektinai ilsėtis, kad neišvargintų bereikalingai širdies. Kitaip kalbant žmogus su širdies liga turi būti pusiau tinginiu. Taip elgiantis širdies rezervas nebus iš-eikvotas per greitai ir žmogus turės progos sulaukti žilos senatvės. Kad tai padarius pirmiausia žmogus turi žinoti apie savo širdies nesveikumą ir taipgi turi žinoti kaip jis privalo gyventi. Nežinodamas to viso, jis per greitai išdėvės savo širdies pajėgumą per anksti ir bus priverstas jaunu mirti nes naujos širdies niekas negali įdėti.

Panašiais atsitikimais visa paslaptis arba tiksliau sakant paprastas sensas susiveria ant vieno dalyko, butent, žinojimas širdies tikros padėties netik sulaukus pusės amžiaus, bet ir per visą savo gyvenimą. Kas tai žino ir atitinkamai derina savo gyvenimą, tas visados ne metais, bet net desetkai ilgiau gyvena. Kiek žmonių tuomi rupinasi praktiškame gyvenime? Ar tamsta, mielas skaitytojau daug žinai apie savo širdies padėtį, ar žinai ar ji yra tvirta bei pajėgi, ar jau baigiasi išsidėvėti? Pastarajame atsitikime, žinoma ir gyvybės siulas veikiai nutruks. Tat ar neverta persitikrinti ir tikrai sužinoti kur stovi ir kokias galimybes ateičiai turi? Tai verta ir reikia padaryt egzaminavimo keliu.

Sakysime, asmuo jaučias visiškai gerai ir turįs gerą apetitą kas metą darosi sunkesniu ir sunkesniu iš persivalgyimo, mano jog tai yra pilnos sveikatos reiškinys. Tuomi net dažnai didžiuojasi ir kartais normalio svorio žmogus pašydina kaippo sudžiuvėliais. Reikia pabrėžti, kad tikrumoje tokis įsivaizdavimas neva geros sveikatos yra tikras požymis vedantis prie tulų rimtų susirgimų ir taipgi neišvengiamai trumpinąs jojo amžių. Nutukėlis vietoje didžiutis, turėję apgailėstauti savo nelėmtą padėtį ir dėti visas pastangas suliesėti iki normalio svorio. Tačiau praktiškai retas kuris taip galvoja, nes nežino pavojaus iš tokio nutukimo.

KAT - KATINĖLI ...

Liaudies Daina

ST. ŠIMKUS

1. Kat ka-ti - nè - li, juo-da - ū - sè - li, ta, ta, toj ar tau gražu,
 2. ta, ta, toj ar tau gražu,
 3. ta, ta, toj ar tau gražu,
 4. ta, ta, toj ar tau gražu,
 5. ta, ta, toj ar tau gražu,

ta, ta, toj ar tau gražu,
 ta, ta, toj ar tau gražu,
 ta, ta, toj ar tau gražu,
 ta, ta, toj ar tau gražu,
 ta, ta, toj ar tau gražu,
 juo - da ū - sè - li, ta, ta, toj ar tau gražu, ta, ta, toj
 gir - tu a - lu - tį,
 ma - no tè - vu - tį,
 na - mo nepa - rè - jo,
 miš - ke nak - vo - jo,

2. Kam tu pa - da - rei, gir - tu a - lu - tį,
 3. Kam tu nu - gir - dei ma - no tè - vu - tį,
 4. Ma no tè - vu - tis na - monepa - rè - jo,
 5. Ma no tè - vu - tis miš - ke nak - vo - jo,
 ar tau gražu.
 sè - li, ta, ta, toj ar tau gražu, ta, ta, toj ar tau gražu.
 lu - tį, ta, ta, toj ar tau gražu, ta, ta, toj ar tau gražu.
 v - tį, ta, ta, toj ar tau gražu, ta, ta, toj ar tau gražu.
 rè - jo, ta, ta, toj ar tau gražu, ta, ta, toj ar tau gražu.
 vo - jo, ta, ta, toj ar tau gražu, ta, ta, toj ar tau gražu.

DUBYSA

Pavasarielis. Visur gražu, ramu. Saulelė netoli laidos, lengviau jau bešildo, lengviau bešviečia. Apšvietusi įkypai miškus, tartum pasilenkusi pro pakočius, žiūri ji į skleidžiamus lapelius, sprongstančius pumpurėlius ir dygstančius ant žemės žoleles. Pirmutinės balos didžiauos pranokusios kitas žoleles; apgožė kiminus, paslėpė po savo lapais skujas ir nubirusius rudenį lapus. Džiaugėsi savo vešlumu, pasistiepusios ilgus sprandelius, baltuosius veidelius atgrežusios į saulelę, tartum dėkoja jai, kad jas pirmąsias užauklėjo. Garbanojos, baltavo, žaliavo, klestėjo apsiautusias kiekvieną kelmelį, kiekvieną kuisynėlį. Kur tik miške progumėlė, ten būrelis, kitur būrelis; kur d'iesnė plotmelė, tartum drobulių priskleista. Trakose, po krūmus ir žolynus, nedrąsios niaususios, žabarėliais užsiskreibusios, kiūtodamos žolynėly kvepėjo. Pakraščiais pasipuošusios, klestėjo ievos. Gretimais jaunos eglėlės; jų šakos svyravo apkibusios raudonais skuj* bubulėliais. Per vidurį miško ištietas siauras kelelis. Skersai jo ėjo įdubę sužliaužioti takeliai, kuriuose priešų priešais kuždėjo darbininkės skruzdėlės. Niekas joms nekliudo valkioti šapelių, nes kelelis jau išdžiūvus.

Tuo keleliu per mišką eina du žmoneliai: vyriškis — aukštas, suraitytais uostais, vienu švarku, baltais autais, naginėtas, vienoj rankoj ryšelį, antrąją susikibęs su moterišąja; ta — basa, po apsiaustėliu, perkeline skepetėle apsigobusi, vilnonę skepetą ant laisvosios rankos pasivėrusi. Matyti, šarpavo keliauti, nes abudu išraudonavę, apšilę. Kažin ką balsu šnekučiavo; dažnai į viens antrą pažvelgę juokėsi.

Kelias nubėgo kairėn. Juodu pasisuko dešinėn taku, stačiai ant liepto. Miškas pasibaigė, prasidėjo traktos — skardingi Dubysos atkrantčiai.

— Čia, būdavo, žydės žibuoklės, — tarė vyriškis ir paleidęs ranką pasisuko į krūmus.

Moteriškoji taku į pakalnę pasileido tekina. Pasišokėdama kaip kurapka riedėjo pakalniui. Pabėgusi porą varsnų atsidūrė pačiame atkrantyje. Netoli liepto, ant kalvelės atsisėdo.

Iš ten visai kitoki vaizdai priešais tiesės. Skardinga Dubysa nusimalši-

nusi, visa vagoje, tik mėlynavo. Nors gana srauniai gurgėjo staipydamos per akmenis, krisdama į gilesnį duburkį, sukos į verpetą, putojo, šniokštė, pykdama skubėjo, bet nebesiplėtlė į pievas — vienoj vagoj talpinos. Kalnuoti atkrančiai, apaugę krūmais, gražiai mainės šviesesnių ir tamsesnių žalumu. Paupiai dauboje, sausai nusekė, taip pat žaliavo, daiktais net geltonmargiai nuo sužydusių purvažolių. Pačiais pavagiais, iš abiejų pusių upės kaip užbrėžta juodavo apsekę šapai ir šamalai — rodė, ligi kur buvo užtvinęs pavasarį vanduo.

Pievose, paupiais kobrinėjo pavašaringi gyvulėliai, graibinėdami nors retą, tik dygstančią žolę. Žasų būreliai pėrės, nardės po vandenį — po ilgo perėjimo džiaugės išsivedusios vaikus į ganyklą. Žaseliai geltoni, tik apsipūkavę, kilsavo ant bangų Dubysos, nestengdami paplaukti prieš vandenį, pypdami kabinosi ant krašto. Piemenėliai braidė po vandenį, taškės po upę, šokinėjo per akmenis arba vamzdžiavo visokiais balsais, visai džiaugdamos sulaukę šilimos. Lakštingalų gaujos čiauskėjo, plėskėjo garsiai už kita kitos, tarytum, eidamos lenktynių su piemenėlių vamzdeliais. Kur-ne-kur po krūmus pašmėšavo baltos skepetėlės žibuokliaujančių mergikių. Už kalnų, kažin kur, būrėlis dainavo.

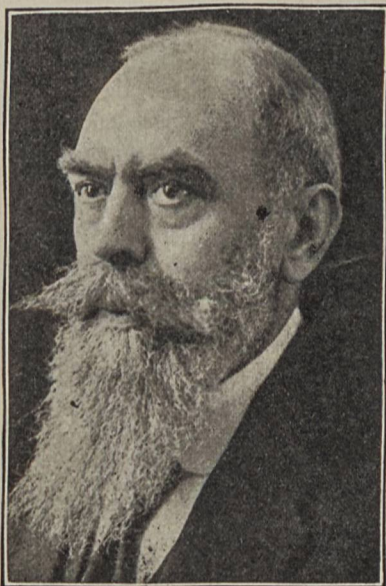
(Žemaitės.)

Dubysa išteka iš kelių versmių netoli nuo Rekijavos ežero; bet tikrąjį vardą įgauna tik nuo Raizgių ežero. Dubysa viena gražiausių Lietuvos upių. Jos krantai aukšti, kalnuoti, apaugę miškais arba gražiomis pievomis. Vanduo sraunus, bet negilus, vasarą labai nusenka. Išteka Dubysa į Nemuną. Dubysos praeitis garštinga ir turi visokių pasakojimų, padavimų. Netoli nuo Dubysos, bent pora mylių, randas Lietuvos miestai — Šiauliai ir Raseiniai.

RASEINIAI.

Raseiniai — labai senas Žemaičių miestas. Nuo XIV amžiaus Raseiniai labai pagarsėjo kovomis su kryživiais. Daug kartų vokiečiai teriodavo ir naikindavo Raseinių žemę, kelis kart net buvo paėmę ir sudeginę patį miestą, bet žemaičiai nelaimei praslinkus vėl atsigaudavo.

PIRKITE KARO BONUS! GELBĖKIME DEMOKRATIJOMS!

Juozas Naujalis

J. Žilevičius, L. M. JUOZAS NAUJALIS JUBILĖJŲ SUKURY

Šių metų balandžio mėn. suėjo 75 metai kai vėlionis, Juozas Naujalis, gimė. Šiais metais suėjo 45 metai kai jo įkurtoji "Dainos" draugija pradėjo veikti. Taip pat suėjo 45 metai kai tą jo organizuota draugija slapta surengė jam vadovaujant pirmąjį vaidinimą Kaune. Sueina taip pat 25 metai kai Kaune atidaryta jo organizuota pirmutinė Muzikos Mokykla, kuri su įvairiomis permainomis ir trumpomis pertraukomis išsivystė iš vargonininkų kursų ir vėliau tapo Valstybine Muzikos Konservatorija. Taip pat sueina šių metų rugsėjo 9 d., 10 metų kaip Juozas Naujalis išsiskyrė su šiuo pasauliu.

Yra ir daugiau įvairių jubiliejų surištų su jo asmeniu, sakysime, kad ir Varšuvos Muzikos Instituto baigimas 55 metai atgal, Regensburge bažnytinės muzikos mokyklos baigimas 50 metų atgal ir taip toliau, bet užteks ir viršuje suminėti, kad jų proga prisiminti apie garbingą mūsų muzikos pionierių.

* * *

Juozo Naujalis asmuo kai kam buvo vargonininkas, kitiems kompozitorius, direktorius, profesorius, chorų dirigentas, organizatorius. Kaip ten bebūtų, visi jame matė autoritetą ir pasiimtojo darbo žinovą.

NAUJALIS VARGONININKAS

Kai jis 1889 metais baigė Varšuvoje Muzikos Institute vargonų skyrių, nors lenko, Raudondvario

savininko, grovo Tiškevičiaus lėšomis, vistiek jis nenuėjo Lenkijos teritorijoje savo amato dirbti, bet atvyko tiesiai į Vabalninką atsiveždamas su savim ir lenkų žmoną Mauskaitę; jo draugo kompozitoriaus seserį. Vabalninkai nuo seno budama viena didžiausių šiaurės Lietuvoje parapijų, visuomet rimtai žiūrėjo į muzikos reikalus. Ji buvo labai lietuviška ir turėjo jau tuosyk chorą, orkestrą ir kitus prašmatnumus. Nors iš paviršiaus Naujalis jautėsi tų laikų prašmatniu inteligentu, neva "proše panu", bet prigimtas lietuviškas kraujas pradėjo atsiliepti patekus į grynai lietuvišką ir savo vedamam chorui parašo pirmas mišias (lietuviškas) "Prieš Sostą Tavo Puolame Su Viera", kur tam tekstui buvo parašęs seniau J. Kalvaitis mišias irgi chorui. Metus išbuvęs persikelia į Rietavą kur visas "bosas" buvo kunigaikštis Oginskis. Ten jis turėjo savo didelį orkestrą, chorą ir vyravo lenkiška dvasia. Naujalis kažin kaip nesijautė gerai, nes dvariškių tarpe sukinėtis jį varžydavo. Po pusės metų gauna kvietimą į Kauno Katedrą valdant vyskupiją vyskui Paliulionui, dideliam muzikos mėgėjui.

Patiko iš karto vyskui Naujalis muzikos vartojamas stilius, gera technika, idomus ir laisvas vargonų valdymas. Kai 1894 m. pradėtas pagrindinis Katedros pertvarkymas ir vėliau vargonų padidinimas, vyskupas Naujalis pusei metų vyskupijos lėšomis pasiunčia pastudijuoti grynai bažnytinės muzikos (kurios Varšuvos institute nebuvo mokinama), į Regensburgą-Ratisboną vadinamą mokyklą, kurią vėliau lankė ir prof. kun. T. Brazys. Ši mokykla tos rūšies buvo vienintelė visoje Europoje, nes kitos (Paryžiuje ir Romoje) išikūrė daug vėliau. Jis studijavo visą kas tik toje mokykloje buvo dėstoma sąsiję su grynai bažnytine muzika. Lengvai jis tuos dalykus nugalėjo turėdamas rankoje Muzikos Instituto diplomą. Suprantama, Naujalis žinynas prasiplėtė ir grįžo Kaunui pilnas energijos ir žinių. Tuosyk jį oficialiai vyskupas paskiria Kauno Katedros vargonininku ir Dvasinės Kunigų Seminarijos muzikos mokytoju. Nuo čia, reišia 50 metų atgal, prasideda jo veikimas.

Pirm tai Katedroje vargonininkai Meržvinskis, Balšeris viską vedė lenkiškoje dvasioje, o paskutinis Juozas Kalvaitis nespėjo savo asmens parodyti ar ką savistoviai užvesti, Naujalis rado visišką bažnytiniam

Balšeris

giedojime suirutę. Vyskupas davė jam laisvas rankas ir įsakė pilnumoje įgyvendinti grynai bažnytinę muziką Katedroje ir klerikus mokinti kad šie patekę į bažnytkiemius plėstų ją visame krašte. Tuosyk Naujalis surinko keletą desėtkų vaikų pakeisdamas jais moterų balsus ir jau kitais metais su 60 narių chorą, pirmą kartą atlieka Didžiojoje Savaitėje visus giedojimus susidedančius iš veikalų Palestinos, Orlando Lasso, Vittoria, Hallero ir savo. Buvo nepaprasta naujiena. Reikia žinoti, kad šale ateinančių iš miesto vieno kito pašalinio vyro chorui buvo renkami iš seminarijos auklėtinių geriausi balsai. Suprantama, įspudį darė ir visus nemažą ir tas teikė didelę garbę vedėjui ir garsas apie jį plito po visą šalį.

Tas naujoviškumas pasitarnavo ir Mohyliavo vyskupijai. Prie puolamai patekęs Kaunan ir išgirdęs tą chorą

arkivyskupas grovas Šembek taip sušizavėjo, kad Č. Sasnauką tuojuos pasiūnčia tam pačiam tikslui į Vakarų Europą, kad ir Petrapilyje tas pats būtų padaryta.

Pradeda pas Naujalį siųsti savo gimines ir pažįstamus vienas kitas Lietuvos klebonų, o kadangi mokinių skaičius augo, Naujalis sumanė įsteigti kursų vargonininkams, kurie nebuvo skelbiami viešai, nes rusų valdžia nebūt davusi tam leidimo. Kursus rėmė moraliniai vyskupijos valdžia ir tokiu būdu, veik visi buvę Lietuvoje vargonininkai, perėjo nuo kelių mėnesių iki porai metų per Naujalio "šerengą". Jei kuris vargonininkas nebuvo mokinesis pas Naujalį, nenoriai klebonai jį imdavo tarnybon. Tokiu būdu Naujalis padėjo Lietuvos per vargonininkus, bažnytinės muzikos stovį pakelti tuo pačiu prisidėdamas kelti bendrai muzikos kultūrą Lietuvoje prieš aną D. Karą.

"JAUNOSIOS LIETUVOS" KAMPELIS

PASTABOS:

Sekmadienį, Liepos 30, mūsų organizacija turėjo savo draugišką narių išvažiavimą į Indiana Duns, State Park. Nors iš ryto ir atrodė, kad bus lietučių tačiau apie 10 val. visai išsiblaivė. Punktualiai 5:00 val., jau visi automoboliai buvo sutartoje vietoje ir kiek po septynių, jau buvome parke. Vieta papuošė graži, tarp madžių, su visais patogumais. Gaila, kad nekurie nariai negalėjo dalyvauti dėlėi laiko stokos, bet galiu pasakyti kad jie tikrai gailėsi.

Kaip tikrai pusryčiavome, įvyko "beisbolo" lošimas. Pirmasis "tymas" supliekė antrąjį, rodos apie 16 "home runs". Vienas Rudokas padarė kokį 13 "homers". O ką jau bekalbėti apie Dabrovolskį ir kitus.

Po to visi kas tik galėjo, užsivilkę maudymosi kostiumus pasileidome per mišką "short cut" į maudynes. Aš maniau, kas tas "short cut" pasidarė daug ilgesnis negu kad būtome ėję aplinkui. Matote nuo kalno į pakalnę ir vėl taip, brisdami iki kelių smėlyje, kada pasiekėme maudynes, tai visi buvo daug šlapėsi-sušilę negu būtų maudėsi. Nėkurie atėjo gerai pailsėję daug vėliau.

Maudymosi vieta labai gera ir vanduo pasitaikė gana šiltas. O kas norėjo tai gerai ir saulutėje pasikaitino. Kiti dar norėjo "prasnausti", bet kad tos nelabosios "musės" neleidė. Ch. Jurgelionis turėjo eiti net į kalnus bet ir tenai negelbėjo.

Na, gerai išsimaudę vėl sugrįžome į mišką, kur gerai papietavę, linksmai laiką leidome. Mūsų naujas narys A. D. Kaulakis nuėmė krutamuosius paveikslus ir tikimės netolimoje ateityje, juos pamatyti.

Norėčiau aprašyti kiekvieną atskirai, bet kad vietoje padėkos galiu gauti "velnių",

tai geriau nerašysiu, o beto jau ir taip daug vietos sunaudojau. Taigi, po visų linksmybių visi laimingai sugrįžome namo. Pasitaikė kad nei vienas automobilis negavo nei možučio "flat".

Vieną žodžiu šis mūsų išvažiavimas buvo vienas iš linksmausiu. Iš dalies nereikia daug aiškinti, nes visi žino, kur Lietuvos jaunimas renkasi, tenai visuomet smagu.

Rugpjūčio 13 irgi sekmadienis. Mūsų organizacijos "bowling komanda" turės savo draugišką išvažiavimą. Vieta 5805 South Oak Park Avenue. Pradžią 2 val. po pietų. Visi "bowling komandos" nariai, užprašo ir kitus organizacijos narius atsilankyti. Ne "bowling komandos" nariai, kainuos 2 doleriai. Už tą gaus viską, valgyti, atsigerti, visokius lošimus lošti, išlaimėti "door pryžą" ir t. t.

Ateinantis susirinkimas įvyks Rugpjūčio 20 dieną, p. H. Gediminienės namuose, 6833 South Campbell Avenue. Visi nariai renkasi 2:00 val. po pietų.

Išidėmėtina, kad ateinantį susirinkimą nariai turės pasiklausti paskaitą, kurią suteiks vienas iš mūsų organizacijos narių. Todėl būtų pagelidaujama, kad kiekvienas narys atsilankytų. Paskaitos tema "Mūsų organizacija ir paskirtis".

— B. A.

Priminus Lietuvos Respublikos Prezidentą a. a. A. SMETONĄ

Jau daugiau, kaip šeši mėnesiai praslinko, kaip Lietuvos Respublikos Prezidentas a. a. Antanas SMETONA paliko mūsų tautą

tolesniam savo tautos ateities sprendimui. Jis kiek galėjo dirbo mūsų tautos labui, bet kaip jo gyvybės siūlas nutrūko, pasiliko kitiems Lietuvos "vaikams" tą darbą tęsti. Štai "Amerika" perspausdino Lietuvos kovotojų arba kaip sakant požeminio Lietuvos Judėjimo organizacijos "Lietuvos Laisvės Kovotojų S-gos". O kaip jie atsinešė į Prezidento Antano SMETONOS mirtį. Dedame pilną tekstą iš "AMERIKA" Nr. 29 š. m.:

"Juoduose rėmuose ten pat įdėtas skelbimas: "Lietuvių Tautai pranešama, kad mirė Lietuvos Valstybės Prezidentas Antanas Smetona. Vyr. Liet. Išlaisv. K-tas."

Taip pat juodose rėmuose (be parašo, iš to seka, kad ta dalis jau nuo Liet. Laisvės Kovotojų Sąjungos):

"Respublikos Prezidentui Antanui. Smetonai Mirus. Š. m. sausio mėn. pradžioje J. A. V. bėse, Clevelando mieste, mirė Lietuvos Prezidentas Antanas Smetona. A. Smetona priklausė prie senosios kartos Lietuvos valstybės vyrų, kuris tautinės kovos veiklą yra pradėjęs žymiai prieš pirmąjį Didįjį karą. Jis yra pasirašęs Lietuvos Nepriklausomybės atstatymo aktą 1918 m. vasario mėn. 16 d., buvęs pirmuoju Respublikos Prezidentu ir iki savo mirties reprezentavęs Lietuvos suverenumo teises.

"Nesistengdami vienokiu ar kitokiu būdu vertinti A. Smetonos vykdytos politikos paskutinių keliolikos jo prezidentavimo metų bėgyje principų, turime pripažinti jo didelį vaidmenį lietuvių tautos ir valstybės gyvenime. Todėl jo mirtis yra skaudus smūgis lietuvių tautai."

Tai matote, ką mūsų tautos veikėjai dirba Lietuvos žemėlėje ir kaip jie atsinešė į prez. A. Smetonos mirtį. O prisiminkite, ką dar vėlioniuui grabe gulint, mūsų tautos politinės daktos sakė? Well, atleisk jiems Viešpatie, nes jie nežino ką daro!...

LIETUVIŲ LITERATŪROS ISTORIJA

Revoliucijos Angoje
Tėsinys)

Lietuvių tautins ūgis, besiplėtodamas tomis dviem minėtomis politinėmis linkmėmis, sukėlė ir dvasininkus į tautos darbą. Jie jau nesitenkina "Apžvalga", jos tikrai tikybiniais dalykais ir konfesionalumu. Dar teinant "Apžvalgai" kunigų būrelis įsisteigia mažiau dievotą ir nepareinų nuo dvasinės vyriausybės naują mēnesinuką "Tėvynės Sargą" (1896—1904 m.). Jį iš pradžių redaguoja atsargus publicistas Vaižgantas (Kun. Juoz. Tumas, g. 1896 m.). Šio laikraščio tikslas buvo, kaip ir visų katalikiškųjų laikraščių — tėvynę ir Dievą. Noras atgauti tautos teisę šviestis savąja kalba ir pasitikėjimas Visagalinčių, tėvynės meilės ir jos žadinimas tamsesniuose broliuose, taip pat rodymas tautai Dievo skirtų kelių, kuriais teinant galima sulaukti Dievo pagalbos — tai "Tėvynės Sargo" ir visų jo rašytojų credo. Del to tas laikraštis kovojo "su trimis didžiausiais lietuviškumo priešiniais" — su vietinės rusų administracijos įsakymais, kurių tikslas buvo rusinti ir pravoslavinti lietuvių, su gudais ir su lietuvių išgamomis, t. y. lenkomanais, bedieviais ir socialistais. Bet šioje kovoje "Tėvynės Sargas" buvo atsargus, negriežtas. Jis sakydavo, kad netinką kovojant pykdyti vyriausybei ir net ne kartą buvo pasisakęs lojalingas esąs vyriausybei. "T. S." daugiausia buvo skiriamas liaudžiai. Jo lietratūros skyriuose dalyvavo buvę "Apžvalgos" bendradarbiai:

Dėdės Antazas, be publicistinių straipsnių, rašė naturalistinių apsakymų: "Obrusiteliai" (rusintojai), "Kaimynai", "Amerikietis", "Kandidatas į kunigus" ir kiti, — kuriuose apsakoma liaudies gyvenimą.

Savasis davęs geresnį tu laikų apsakymą — "Anuo metu". Bet jo mokėjimas vaizduoti, gražiai sumegzti turinys, gyvai piešti tipai, klasiškai gamta aprašyti išeina aikštėn "Algimante" (1904 m.) — istorinė apysakoje iš XII amžiaus, ir jo "Išmano atsiminimų" (1905 m.).

"Algimantas" — tai aušrininko liudijimas, kurį mums autorius parodo. Ką "Auszra" savo straipsniais skaitytojui įkalbinėjo, tą Pietaris vaizdais, praeities gyvenimu piešia romantiniu pasigėrėjimu. Šio pirmo-

jo didesnio lietuvių literatūros kūrinio turinys yra toks:

Aršiojo, Drūtiškės ir Aršiosios pilies kunigaikščio, žmona — gudė, norėdama tapti Aukštosios Lietuvos ir Dainavos kunigaikštienė, sugundė vyrą nužudyti tėvą Mingailą, Aukštosios Lietuvos kunigaikštį, vyresnįjį brolių Tranaitį, kuris tėvui mirus turėjo paveldėti jo teises, ir Tranaičio sūnų Algimantą. Kadangi lietuviai tatai padaryti nesutiko, tai Aršusis pasikvietė pačios gimines. Surinkęs kareivių iš žmonos srities, pasikvietęs talkon Valdimieriškį Romaną, Volynijos kunigaikštį, ir sušaukęs nemažai ir lietuvių, puolė pirmiausia Kernavą, kur gyveno Mingaila. Bet Mingailos, kieno nors išpėto, tenai nerado. Tada Aršusis nusivijo Mingailą į Kirsnos pilaite, kurią paėmęs Mingailą ir Tranaitį suėmė ir nužudė, Algimantas gi pateko nelaisvėn, į Romano rankas.

Aršusis buvo piktas kunigaikštis: visus lietuvių kunigus skriaudė, keldamas aukštytyn gūdus, liaudį varė baudžiavas eiti. Del to artimesnieji Tranaičio kunigai sumano juo atsikratyti. Geriausias, jų nuomone, būdas tam — Algimantas surasti, pargabenti įs tėviškėn ir jo vardu išvyti Aršusis su visais gūdais.

Algimanto ieškoti joja kunigas Basasis, prisidengęs Ivono vardu.

Tuo tarpu Algimantas, vardu Danyla, la'komas prie paties Romano. Jam niekas nesako ir jisai nežino, kas esąs. Bet jis atsimena, kad mažas buvęs išvežtas iš Lietuvos. Romano sargai jį uoliai sergsti ir neleidžia susidraugauti su lietuviais.

Basasis, savo tikslo vedamas, įstoja ir Romano pulke jis laikosi visą laiką nuošaliai visų vyrų. Kitiems matant Dimitras ir Danylos šalinasi, bet būdamas du vienu stengiasi "visokiais būdais padaryti vaikinui gera". Per vieną medžioklę Dimitras išgelbėjo iš lokio Danylą, gelbėjusį savo ruožtu pirklių Arminą. Kitą kartą, pasiklidus pulko vyrams tarp Armino vežimų žiūrėti prekių, "Dimitras ir Danyla pasijuto netikėtai greta" šalia vieno vežimo. Dimitras, besikalbėdamas su Danyla, pažino jį Algimantą esant. Šį jų pašnekesį šnipai praneša Romanui. Romanas prašalina nuo Danylos Dimitrą, parduodamas jį polovcams. Iš šitos verguvės Di-

mitrą išperka Arminas atsilygindamas už gera, kurį tas padarė gelbėdamas jį, nors netiesioginiai, iš lokio.

Paskui Dimitras, vardu Rūdis, ir Arminas atvyksta su prekėmis pas Romaną į Galičą. Jis išmokęs paukštį sakyti: "Bėk, bėk! Ko tu lauki! Bėk į Lietuvą! Bus kam padėti, bus! Bus! Čia prapuls! Bėk!", įteikia jį per Dimitrą Danylai. Tas paukštis padaro Danylą didelio išpūdžio: jo balsas primena jam pažįstamo žmogaus balsą, nesenai girdėtą. Susijaudinęs tokiu atsitikimu ir manydamas, kad tatai esąs tyčių darbas, Danyla po kelių dienų, jau paukščiui žuvus, nueina į tą pačią vietą, kur gavo paukštį, pažiūrėti, bene pamatys ką nors pažįstamą. Čia Rūdis nežymiai pasako jam sutemus ateiti į paupį ties akmenim. Atėjęs Danyla į nuskirtą vietą sužino, kas yra Rūdis ir kad tas Rūdis yra suorganizavęs jam bėgimą į Lietuvą.

Ir Danyla pasinaudodamas lenktynėmis pabėga. Tam tikroje Rūdžio nustatytoje vietoje jo laukė Virpša, Radušis ir kiti vadai. Šie Danylą atvedę į Lietuvos ribas perredė vietiniais drabužiais ir sutarė del atsargumo Danylą vadinti Ilgūnu, nes Virpšai teko sužinoti, kad Romanas yra atsiuntęs Aršijam laišką, pranešdamas Danylą pabėgus ir žadėdamas sugavusiam pabėgėli atiduoti "gardą valdyti". Jie jojo giriomis, slapstėsi. Bejodami ir besislapstydami susitiko su Detuvos kunigaikščio Triobiaus pulko vyrais. Tie pakvietė juos užjoti į pilį. Keleiviai sutiko: jojo. Užėjo naktis, jie liko giriose nakvoti. Rytą Ilgūnas, pirmas išbūdęs, nuėjo arklių pažiūrėti, ir jų neradęs, sukėlė sargybą ir pats nusekė arklių pėdomis. Arkliai buvo pavogti. Ilgunui pasisekė vagys susekti ir iš jų arkliai išgauti. Beieškodamas vagių Ilgūnas užėjo senelį. Šis senelis sakėsi Ilgūną pažįstąs ir, priminęs jam, kad juodu savi ir turį po ženklą kairiajame petyje, liepė nelaimės ištiktam kreiptis į jį.

Kitą dieną jie visi prijojo Detuvos pilį. Tą pilį buvo apgulę plėšikai. Čia svečiai drauge su pilies vyrais surmušė plėšikus ir nuvijo jų likučius nuo pilies. Triobius atsidėkodamas talkininkams pasiliko juos pas save ir priėmė

į savo pulką. Čia bebūdamas Ilgūnas džiaugėsi ne tik tai vaisingumu, bet ir sutikta meile. Triobio duktė Danuta ir jis susimylė.

Bet neilgai Ilgūnui ši užtekėjusi saulė švietė. Jis turėjo pasitraukti iš Detuvos, nes Aršiojo šnipai, apsupe, Triobio pilį, visur slankiojo. Tada jisai su Virpša patraukė į Ruškio gardą — Stabinį, kur Aršiojo valdžia nebesiekė.

Ijojus jiems į Sudavijos žemes, kur nors Aršusis valdė, bet žmonės nekenė jo valdžios, Ilgūnas ėmė atsiminti vietas, vietų vardus, kur, jam rodė, dar jis mažas buvo. Prijojęs vieną kryžkelę jis pasuko tuo keliu, kuriuo, jis pats nežinojo, kas traukė jį joti. Virpša nenoromis sekė paskui. Čia bejodami prijojo "užkeiktą pilį". Tai Ilgūno tėviškė. "Viskas jam pasirodė ir sava ir svetima. Jisai minė gerai, jog platus pilies kiemas buvo grynas, — dabar jį visą beveik užstelbė dilgėlės. Ant kiemo senoviškai stovėjo dvi liepos, didelės, senos senos, iškerojusios. Ties jomis vandens prūdas, dabar maurais aptrauktas. Tamsūs stiprūs ažuoliniai kuorai dabar vieni pasviro, pašlijo, kiti į pusę su degę stovėjo. Mažas budamas ant vienos liepos Danyla padarė ženklą, už kurį gavo dar nuo tėvo bausti. Atsiminęs tai, Danyla priėjo prie liepos. Ženklo žymė užsiliko. — Jokio abejojimo! — tarė pats į save Danyla, ir akys jo dabar drąsiai nuskrijo per visą plotį ir pilies ruimą. — Tai mano tėviškė! — pridėjo vaikas ir užsidūmojo". Paskui jis, kad visai įsitikintų, nutarė visą pilį apžiūrėti ir pernakvoti. Virpša, kuriam Ivonas buvo pavedęs Danylą, ir liko pilyje.

Ilgūnas įlipęs jam žinomomis slaptomis landynėmis į kuorą priėjo motinos kambarį. "Duryš buvo praviros. — Mama! — nusklido toje akimirkoje balsas po kuorą. Prieš Danylą stovėjo pasenusi ir sudžiūvusi jo motina. — Mama! — suriko jis dar sykį ir puolė prie jos. Ta sujudėjo iš sykių kaip ir norėdama žengti priešakin, bet susilaikė". Ji jo nepažino. Tik Ilgūnui paklausus, argi ji nepažįsta Algimanto, motina sušukus puolė į jo glėbį ir apalpo. Atsipeikėjęs ir pamačiusi žuvies ženklą, kurį visa jų giminė turėjo kairiajame petyje, ji įsitikino, jog tatai yra jos sūnus (Bus daugiau)

ČIA P SUI

Rašo Pūstapėdis

Republikonų kandidatas į Prezidentus Tamošius Dujus (Dewey), sako, yra labai geras dženitorius. Jis gerai išvalė New Yorko miesto dulkes, o dabar žada išvalyti ir Vašingtono...

— ★ —

Tikri stebūklai. Žiūri į krautuvės langus, nematysi kitokio saizo moteriškų slacks (kelnių) kaip tik 16, o gatvėj matai einančią ir 48 saizu...

— ★ —

Jeigu lietuviui sakytų: "Atpjauk su žirkle šmotą audelko"... tai juoktųsi kiekvienas, bet amerikoniai "pjauna" su žirkle. Jiems ar su peiliu, ar su žirkle, vistiek "cut".

— ★ —

Aš jau nusitariau eit į biznį. Dabar bereikia pasidaryt mažiukę flatformą. Ją ant pečių užsidėjęs, eisiu pentuot moterims, merginoms blauzdas. Mat, dabar madoj pentavimas...

— ★ —

Visi sako, kad mažą sunku išmokyti šnekėt, bet daug sunkiau seną sustabdyti, kad nešnekėtų...

— ★ —

Lietuvių tautos, šių vitaminų gdynėj, turbūt bus trumpas amžius, nes mūsų alfabete mažiau raidžių. O kuomet raidžių mažiau turime, tai ir vitaminų mažiau gausime, nes vitaminai eina su raidėmis Q X H ir t. t...

— ★ —

Štai koks garsinimas man teko matyti. "Reikalingas darbininkas be skirtumo (republikonas, demokratas, socialistas ar komunistas) nukirpt tūkstančiam avių vilnas"...

— ★ —

Ar ne keistas dalykas? Žmogus, sakysim, gyvena pakalnėj, o miestas ant kalno. Kuomet jisai lipa į kalną — eina į miestą, tai sako, kad eina "down-town". Vadinasi, žemyn.

— ★ —

Chicagos mayoras Kelly vieną sykį savo kalboj pasakė: "Mes patys matome, kad ir Dievas mūsų — demokratų pusėj"... Vadinasi, Browderis, Pruseika, Bimba, Hillmanas, Andriulis ir... Dievas. Ar negraži Co?...

Komunistai surado savo užtarėjus demokratų. Būt gerai, kad komunistai nusikraustytų gyventi į pietines valstybes: į Mississippi, į Alabama, į kitas, kur tikroji demokratų tėvynė tada jie galėtų ištikro pasi džiaugt demokratiškų gyvenimu...

ŠOK MERGYTE.

Šok mergyte apsuktinį,
Gausi vyrą kai jurginį;
Ridi, ridi ridinis,
Graziai žydi jurginis.

Šok mergyte klumpakojį,
Gausi vyrą ilgaojį,
Ilgu, ilgu ilginis,
Ilgakojis milinis.

Šok mergyte šocą smulkų
Gausi vyrą ilgakojį,
Mulų, mulų mulkinys,
Daugel vargų pridarys.

Šok mergyte pačiužtkojį,
Gausi vyrą lengvakojį,
Čiužų, čiužų čiužinės,
O pasenęs tik stenės.

Šok mergyte opvalcuką,
Gausi gudrų vaikinuką.
Gudrus, gudrus gūrinės,
Prasikaltus kailin krės.

Šok mergyte rundinuką,
Gausi vyrą mažiuliuką;
Mažas, mažas sumažės,
Visai dirbti negalės.

Šok mergyte patūptinį,
Gausi vyrą smuktkelinį;
Smunka, smunka vis žemyn,
Toks jau niekad neis geryn.

Šok mergyte atbulinį
Gausi vyrą pakulinį;
Paku, paku vis tampys,
Tau ir kaulus iškratys.

J. V. Kovas.

PUIKIAI Valome, Taisome
Prosiname vyrų ir
moterų RUBUS
**B. GURSKIENĖ IR
DUKTE JEAN**
3240 SOUTH HALSTED STREET

REDAKCIJOS ATSAKYMAI

K. Karčiauskui. Ačiu už AMERYKA ECHO. Lenkai daug ko nori, bet ar gaus, tai kitas klausymas. Su jais dabar ginčus kelti - bergždžias darbas ir laiko gaišinimas. Nemanykite, kad visi lietuviai pritaria lietuviškai "traicei", kuri gerinasi lenkams. Mes esame nusistatę laikytis obalsio: "Laisva ir Nepriklausoma Lietuva su sostine Vilniumi!...

L. Ma-kiui. Negalima laisvai sakyti kaip pirmiau. Yra įstatymiškai uždrausta. Laukime, kad karas greičiau pasibaigtų, tada ir vėl laisvai kalbėsime...

ONAI... Ačiu už prenumeratą ir 50c. "ant stam-pų". Kad daugelis skaitytojų taip priaustų. Dainelę issiunčiau. Chorams, jei norite daugiau, užsakykite iš anksto. Kiekvienos dainelės 30 kopijų, kainuoja doleris.

Politikui. Ir ano karo laiku, vokiečių okupacijai esant, lietuviai priešinosi ir kėlė pasipriešinimus prieš vokiečius. Buvo net kraujuotų susirėmimų. Pasiskaitykite atsisaukimą į Lietuvos žmones, kurio originalas čia talpinamas...

LIETUVOS PILIEČIAI!

Jau baigiame varyti antrus karo metus. Visoje Lietuvoje neberasi vietos, nei žmogaus, kurio nebūtų palietusi kruvinoji audra.

Kol mūsų kraštą buvo apėmę rusai, darė su mumis ką norėdami ir galėdami. Išrinko mūsų vyrus ir daugumą paklojo karo laukuose, paėmė iš mūsų visą pakeliamąjį turtą (gyvulius, arklius ir kt.), bepalikdami plikas sienas ir žmones, darbui pažadėtus. Besitraukdami iš Lietuvos, jie kur suspėdami paleido pelenais kaimus, miestus ir miestelius, išdegino javus, pakėlė žmonių minias iš jų vietų ir išvarė Rusijos gilumon kęsti vargo ir ligų. Teriodami mus, kaip savo priešus, reikalavo betgi iš mūsų, kad būtume Rusijos patrijotai, dėtume jos reikalams lig paskutinio savo kraują ir turtą, mylėtume savo amžiną engėją — despotingąją Rusijos vyriausybę.

Atėjo vokiečiai ir atnešė mums naujų nepakeičiamų vargų. Kur jų kariuomenė ėjo, visur pribagė rusų darba: suganė ar sunaikino lig paskutinio grūdo javus ir pašarą, išpiovė galvijus, paėmė arklius ir valgomuosius daiktus, negut tai bepalikdami, ko surasti negalėjo. Dabar, frontui nuo mūsų nutolus, susitvarkė pas mus vokiečių valdymas ir kartų, prasidėjo tvarkingas mūsų krašto naikinimas.

Visoj Lietuvoj varomos yra įvairiausios rekvizicijos, išdalies mokamos pusvelčiui poperiniaus kvitais, o dažnai ir niekuo neatlyginamos. Pabuvo tų rekvizicijų šeši mėnesiai — ir visas kraštas liko išgramdytas daugely vietų kuone lig paskutinės karvės ir paskutinio javų pūdo.

Vokiečiai užgynė mums ko nors pirktis ar par-

duoti be jų žinios, susiėmė visą krašto apyvartą į savo rankas, sustabdė valgio pristatymą į miestus, savo naudai pakėlė valgomųjų daiktų kainas tiek, kad jau mums badas ėda. Ypač darbininkai po miestus ir kaimus, ypač neturtėliai jau kelintas mėnuo alkani noksta, o vargu!

Vokiečių okupacijos laiko "Savarankės Demokratingosios Lietuvos Sąjungos" atsisaukimas.

J. SIN-ČIUI. Kas nori su "maskoliais dėtis? Tiesa, rašė "D.", kad galėtų įvykti bendradarbiavimas su rusais-komunistais, bet jeigu jie atsisakytų savo "bjaurių darbų"... Tautiečiai kitaip žiūri į tai. Jeigu jums įdomu, pasiskaitykite, čia talpinamą atsisaukimą kurį parašė dr. K. Grinius 1899 metais. Lietuviai 45 metai tam atgal, būdami po ruso priespauda, kreipėsi slaptais atsisaukimais, kad nepasiduotų maskoliams. Tas pats ir dabar bus, okupavus rusiui—"maskoliams" Lietuvą. Tas pats dr. K. Grinius tebera gyvas. Skaitykite tą atsisaukimą, kurio telpa pradžia. Jis išleistas 1902 metais ir tai kopija to atsisaukimo...

BROLIAI, NE PASIDUOKIME MASKOLIAMS!

Jau nuo daug metų ruskiai visomis sylomis steigias mus, Lietuvius Katalikus, ruskais ir pravoslaunais padaryti, o kad tas jiems geriausias pavyktų, visų pirmu mūsų valsčiuose įtaisė pradinės mokyklas, "narodnomis" vadinamas. Bet juogiai tos mokyklos dar šiek-tiek priguli nuo valsčių ir kunigas tenai tankiai gali nueiti, tai ruskiai, visados atvirai ir aiškiai mūsų vaikų maskolinti negalėdami, paskutiniame laike pradėjo visur statyti kitokias mokyklapalaikias, vien tik popų užveizdėjimui pavedamas, kaipo tai: "cerkovnas", "prichodskas", "gramotos", "voskriesnas" ir dar kitokiais įvairiais vardais vadinamas. Įtokias mokyklas kunigų suvisu neleidžia, nes ten vieni pravoslauni popai ir jų pagelbininkai nieko kito nemokina, kaip tik maskoliškus poterius, cerkvinius giedojimus ir viso to, kas mūsų kudikius lengviaus prie pravoslauno tikėjimo patrauktų ir į tikrus maskoliukus juos perdirbtų.

K. Grinias. 1899 parašyto atsisaukimo pradžia (čia 1902 leidimas).

Jūs nerasite lietuvių patrioto, nesvarbu ar jis bedievis ar tikintys, kuris atsižadėtų savo gimtosios šalelės Lietuvos. Net surusintieji lietuviai, dar ne taip senai atidarė savo gerkles ir giedojo Lietuvos Himną. Žinoma, neilgai, nes patys susisarmatino. Dabar, kuomet rusai "išvaduoja" Lietuvą, tai tie patys rus-lietuviai, deklamuoja apie Maironio VILNIŲ, postrikauja apie "Gedimino Pilį". Jiems patiems sarmata tas daryti, bet... priversti "tautėti", nes mato, kad liaudis kovoja už savo gimtinę, už savo šalį. Lietuvos žmonės nenor pasiduoti nei lenkams, nei vokiečiams, nei maskoliams...

DABAR

Yra Geriausias Laikas Pirkti Pirmos Rušies Namų Materijolas mūsų jardę. Apžiūrėkite staką ir aukštą rušį LENTŲ — MILLWORK — STOŲ IR NAMŲ MATERIJO-
LĄ — dėl garažų, porčių, viškų, sklepų ir fletų. PASITARKITE SU MŪSŲ EKSPERTAIS kasling pers-tatymo namų.

APROKAVIMAS IR PRISTATY-
MAS TEIKIAMAS DYKAI!

STASYS LITWINAS

General Manager

CARR - MOODY LUMBER CO.

Patarnauja Lietuviai-Salesmanai

3039 SOUTH HALSTED ST.

TEL VICTORY 1272

VALANDOS — Nuo 7-tos val. ryto iki 5:30 val. po pietų

DARBO DIENOMIS

UŽSIRAŠYK AMERIKOS "LIETUVIŲ NAUJIENOS"

Mėnesinis žurnalas, 28 puslapių, pa-
veiksluotas ir daug skelbimų. Kaina \$1.00
metams. Adresas:

LIETUVIŲ NAUJIENOS

332 No. 6th St.,

Philadelphia, Pa.

DIRVA

Redaktorius K. S. Karpus

Kaina \$2.00

Savaitraštis leidžiamas Clevelande

Adresas:

6820 SUPERIOR AVENUE

CLEVELAND, OHIO.

SANDARA

AL Tautinės Sandaros Organas

Metams kaina \$2.00

Redaktorius M. Vaidyla

Ad.: 840 West 33rd Street

Chicago 8, Ill.

BACK THE ATTACK

BUY THAT

EXTRA BOND

NOW!!!

LAIDOJANT PASITARNAUS LIETUVIAI LAIDOTUVIŲ DIREKTORIAI

Nariai Chicagos Liet. Laidotuvių Direktorių Asociacijos

Tel. YARds 0781-0782

I. J. Zolp

1646 WEST 46th STREET

Telephone CANal 2515

Lachawicz ir Sūnai

2314 WEST 23rd STREET

10756 SOUTH MICHIGAN AVENUE
PHONE PULLMAN 1270

Telefonas YARds 1419

P. J. Ridikas

3354 SOUTH HALSTED STREET

Skyrius: 710 WEST 18th STREET

Tel. YARds 4908

Antanas M. Phillips

3307 SO. LITUANICA AVE.

Tel. YARds 1138-1139

Mažeika ir Evanauskas

3319 SO. LITUANICA AVE.

Tel. PULLman 9661

Leonard F. Bukauskas

10821 SO. MICHIGAN AVE.

Tel. LAFayette 3572

J. Liulevičius

4348 SO. CALIFORNIA AVE.

KOPLYČIOS DYKAI VIŠOSE MIESTO
DALYSE AMBULANCE PATARNAVIMAS
DIENĄ IR NAKTĮ

